

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 2 Din; za Ameriko polletno 50 centov; za Francijo in Belgijo 10 — fr. frankov

Za mirovno zunanjo politiko

Večina malih držav srednje Evrope in Balkana stoji že precej časa na razpotju. Ali se odločiti za sodelovanje s Francijo, Anglijo ali pa z zvezo Rim—Berlin.

Ta dva tabora, ti dve politiki v Evropi sta danes že popolnoma izoblikovana. Ena je usmeritev na vojno, na nove osvojitve, na podjarmljenje tretjih narodov, na zrušitev obstoječih demokratičnih režimov.

To je politika osi Rim—Berlin in držav, ki se zbirajo okoli te osi. Druga je usmeritev na mir, na demokracijo, na prijateljsko sodelovanje držav in narodov. Društvo narodov, to več ali manj dosledno zastopajo Francija, Anglija, Sovj. Unija in njim prijateljske države.

Odločitev za male narode in države ne more biti težka. Že pri vprašanju za mir ali za vojno, se morajo odločiti za tabor miru in demokracije, ker male države še prav posebno nimajo nobene koristi od vojne.

Toda še važnejše je to, da je pohlep velikih fašističnih držav usmerjen ravno na male države in narode, da torej ravno njim preti ne le vojna, ampak izguba državne samostojnosti, najhujše narodno zatiranje. Včeraj Abesinija, danes Španija in Baski, jutri Čehoslovaška, Danska, Avstrija, Madjarska itd.

Agitirajte za naš tisk!

Kaj si v tem mesecu storil za naš list?

Jugoslavija je za njih važna postojanka, ker gre preko nje pot na vzhod in na jug, in preko nje lahko Rim in Berlin razširita svoje države. Tu tiči strašna nevarnost za Jugoslavijo in njene narode, posebno pa za Slovence, ki tičimo v kleščah med dvema sovražnikoma in ki bi bili prvi na vrsti, če se želje osi uredni.

Res je sicer, da smo mi močno gospodarsko vezani z Italijo in Nemčijo, kamor izvažamo naše poljedelske produkte. Te gospodarske zveze naj ostanejo, toda ne smejo imeti političnih posledic. Da vsi ne mislijo tako, kaže »Samouprava«, glasilo JRZ., ki piše: »Znano dejstvo je, da gospodarstvenik utira pot diplomatu.« — To je zelo nevarno stališče, kajti nikoli nas ne sme parsto vagonov krompirja ali lesa, ki jih lahko izvažamo v Italijo in Nemčijo (in to celo na kredit), voditi do tega, da bi podpirali njihovo osvajaško politiko.

Sodrugri rudarji - izseljenci, pozdravljeni

Dolgo je že, odkar ste odšli iz domovine s trebuhom za kruhom. Toda pozabili je niste, čeprav ravno nam delavcem očitajo, da ne poznamo in nočemo poznati domovine. Vprašanje je seveda, kakšno domovino ima delavec za svojo domovino. O tem boste ravno Vi sodrugri lahko mnogo povedali, ki prihajate iz države, v kateri uživa delavski razred danes velik ugled. In Vi prav dobro veste, upamo, da boste to pojasnili, da si je delavski razred v Franciji obenem z izboljšanjem svojega položaja pridobil ta ugled samo s svojo enotnostjo, ki jo je dosegel z dolgotrajnim in vztrajnim bojem delavskih organizacij, tako strokovnih kakor političnih, za vsakdanje zahteve, za ohranitev demokratičnih svoboščin in za ohranitev miru.

Samo uspešnemu boju delavskega razreda za enotnost se je zahvaliti, da je danes Francija med kapitalističnimi državami najbolj demokratična država, da je Francija Ljudske fronte danes najodločnejši borec za svetovni mir, da se danes v Franciji temne fašistične sile, ki na vseh koncih in krajih netijo požar nove svetovne vojne, niti poka-

zati ne upajo. Zato kličemo delavci v Sloveniji in državi: naj živi demokratična in miroljubna Francija in njen delavski razred!

Vi, ki ste prišli iz takšne Francije, nam prinašate seboj tudi takšnega njenega duha! Vi ste nam glasniki uspehov, ki jih je delavec v Franciji že dosegel in glasniki uspehov, ki jih bo delavec v Franciji še dosegel, ker se enotnost delavskega razreda od dne do dne bolj širi, poglablja in utrjuje. Vi ste nam porok, da bo šel po isti poti tudi delavski razred pri nas, posebno pa pri nas v Sloveniji, kjer predstavlja delavski razred eno tretjino naroda.

Zato Vas iskreno pozdravljamo na domačih tleh ter želimo, da bi Vaš obisk v domovini rodil najlepši sad, ki ga delavski razred pozna, to je: enotnost vsega delavskega razreda!

Dne 4. avgusta t. l. je prispelo v Ljubljano okrog 300 rudarjev-sodrugov, ki so zaposleni po raznih rudnikih v Franciji, na svoj redni plačani dopust, ki ga bodo preživeli v domovini pri svojih dragih sorodnikih in sodrugih.

Na kolodvoru v Ljubljani se je zbralo veliko število proletarija-

ta iz Ljubljane in okolice, v kolikor ob tej uri ni bilo na delu. Stajbinci so iz vsake stavbe poslali deputacije, na nekaterih stavbah, v tovarni »Saturnus« in »Strojne tovarne« so ustavile obratovanje, da pohitijo pozdravit svoje sodruge, ki so se po dolgih letih vrnili v domovino.

Vendar sprejem naših sodrugov ni bil tak, kakor bi bilo želeli. Mnogi se sprašujejo, kdo je temu kriv? Delavci prav gotovo ne, ker so ravno radi tega prihiteli, da svoje sodruge pristrčno pozdravijo. Vemo samo to, da je sodr. Sedej predsednik Strokovne komisije šel na Rakek gostom nasproti in jim dal navodila o zadržanju v domovini.

Izseljenci so iz kolodvora šli v Delavsko zbornico na kosilo, po kosilu je govoril tudi francoski poslanec sodrug Jaques Lenart. V imenu izseljencev se je zahvalil za sprejem sodr. Močilnikar. Nato so se rudarji-izseljenci razšli po Ljubljani in so že po večini zvečer odpotovali. V Ljubljani je ostala samo deputacija, ki je šla drugi dan k gosp. banu.

Kitajski narod v boju za svojo neodvisnost

V času, ko španski narod bije odločilne boje za svojo svobodo in neodvisnost, se slučaj Španije v vse večjem merilu ponavlja na drugem koncu sveta, na Daljnem Vzhodu. Japonski imperijalizem, ki v razmeroma revni Mandžuriji ni mogel nasititi svojega pohlepa, sega po pokrajinah severne Kitajske, po Šansiju, Ho-peju in Čaharju, znanih po svojem ogromnem rudnem in žitnem bogastvu.

Nesramnost japonskih zavojevalcev nič ne zaostaja

Pod obrabljeno frazo boja proti rdeči nevarnosti so posegli v najosnovnejše pravice kitajskega naroda, odrekajoč kitajski osrednji vladi pravico nadzorstva nad njenimi lastnimi severnimi pokrajinami. Da bi se jim načrti bolje obnesli, so s svojimi plačanci uprizorili nekako »gibanje za samoosvojitve severne Kitajske«, misleč, da jim bo stvar šla isto tako gladko izpod

Zunanja politika Jugoslavije mora biti jasna in odločna: Za čvrsto Malo antanto, za močan Balkanski sporazum, za tesno zvezo s Francijo, Anglijo za Društvo narodov in kolektivno varnost.

Z Italijo in Nemčijo pa prijateljsko sodelovanje, urejeno v sporazumu z našimi starimi zavezniki.

Samo s tako zunanjo politiko bo delavstvo soglašalo in jo podpiralo.

rok, kakor pred leti v Mandžuriji, kjer so poklicali na prestol »osvojenec« in »samostojne« države Mandžu-Kuo od vsega kitajskega naroda zavrženega ekscesarja Pui-ja. Ko jim te mahinacije v severni Kitajski niso uspeli in so povsod naleteli na najodločnejši odpor prebivalstva, so letos začeli z neposrednim izzivanjem spopadov, ki jih z zadnjimi provokacijami v Šanghaju hočejo prenesti na vso Kitajsko in zaplesti v vojno tudi Sovjetsko Zvezo.

Kakor na španskih tleh dejansko, čeprav brez formalne vojne napovedi, divja vojna med dvema fašističnima državama in zakonito špansko vlado, prav tako je vojna vihra dejansko zajela tudi že severno Kitajsko. Tak je zakon moderne imperijalistične vojne.

imperijalistični razbojniki tudi na Daljnem Vzhodu z bombardiranjem nezavarovanih mest in ubijanjem civilnega prebivalstva otvorili serije vojnih grozodejstev. Bombardiranje Tientsina 29. julija je odmev

Vzhodu. — Povsod isti duh uničevanja in pustošenja, ki ga nosi s seboj fašizem.

Toda japonski osvajačci so naleteli na nepričakovan odpor vsega kitajskega naroda. Spričo neposredne nevarnosti podjarmljenja Kitajske s strani Japancev se je kitajski narod strnil pod geslom enotne protijaponske fronte, ki ga že več let propoveduje vlada avtonomnih kitajskih

republik. Ta enotna fronta na znotraj, na zunaj pa naslon na vse sile, ki jim je na tem, da se na obalah Tihega oceana ohrani mir, v prvi vrsti na Sovjetsko Zvezo in na ameriške Zedinjene države, sta zadostna garancija, da si bo japonski imperijalizem to pot polomil zobe.

Japonski imperijalizem, ki nalik svojima evropskima vrstnikoma, Nemčiji in Italiji, hoče v krvi pogaziti neodvisnost kitajskega naroda, predstavlja le en člen v verigi trojnega sporazuma Rim—Berlin—Tokio. Vsak njegov uspeh pomeni utrditev zatrotniške fronte proti svetovnemu miru, utrditev mednarodnega fašizma, tega

Iz tega jasno sledi, da mora tudi delovno ljudstvo vsega sveta gledati v obrambni vojni kitajskega naroda del svoje lastne borbe proti fašizmu in imperijalizmu, za mir in pravo ljudsko demokracijo!

Ko je bila v Italiji odpremljena skupina letal za »Franca« v Španijo, so opozorili, da stoji na krilih enega letala z velikimi črkami napisano: »Smrt Francu«. Seveda so nato sledile aretacije, vendar bo težko ugotoviti krivca.

Angleški kapital in angleška zunanja politika

Anglija je ves čas precej neodločna in popustljiva v Španskem vprašanju, čeprav bi ravno ona morala biti odločna proti fašizmu in vojni, ker jo prav resno

Frankova vojna ladja zaplenila jugoslovansko ladjo »Plavnik«

Frankova vojna ladja je zaplenila jugoslovansko ladjo »Plavnik«. Ladja je vozila iz Alžirja drva in cement. Preiskava je trajala tri dni, ko so se prepričali da ne vozi sumljivega tovara, so ji dovolili nadaljnje potovanje. Čudno je to, da nikdo ni vedel, kje se ladja nahaja. Zaplenjena je bila izven španskih vod.

Predsednik Kompanis še živ

Predsednik katalonske vlade ni ranjen. Vesti iz uporniškega tabora, da je predsednik katalonske vlade, Kompanis, ob priiliki atentata bil ranjen, so izmišljene. — Predsednik vlade opravlja svoje dolžnosti kakor vedno. V Barceloni vlada red in mir.

Niti ena država noče financirati kontrolo španskih mej

Niti ena velika država noče financirati kontrolo španskih mej. Samo nekatere male države so dale svoj del, ta vsota je pa premajhna, da bi se kontrola izvedla. Sir John Simon je uredil, da se iz angleške blagajne toliko časa, dokler druge zainteresirane države ne plačajo svoje dele za stroške, ne izplača niti en peni.

Na »enotno krščansko fronto« glede Španije

pozivajo nekateri škofje in med njimi tudi »Slovenec«. Pravi, da morajo vsi kristjani imeti enotno stališče. Seveda je to tisto stališče, ki ga zastopata Hitler in Mussolini

! Nič ne moti »Slovenca«, da Hitler istočasno, ko brani špansko cerkev, v masah zapira katoliške duhovnike in vernike. »Slovenec« mora pozivati na enotnost,

Vsi delovni ljudje, katoličani ali marksisti spadajo v drugačno fronto, v ljudsko fronto demokracije in miru.

General Franco je prepovedal uvoz vseh filmov, v katerih igrajo antifašisti, kot n. pr. Charlie Chaplin, Joanna Crawford, Frederic March itd. Organizirali so zato posebno filmsko cenzuro.

ogrožata (v Abesiniji, Španiji in Kitajskem). Neki angleški publicist pa to lepo razlaga: Gil Robles je dal velike koncesije za izkoriščanje španskih rud

nemškemu koncernu (Metalgesellschaft); tu pa je udeleženi tudi mnogo vplivnih angleških kapitalistov.

Dalje je v Španiji tudi angleška družba bakrenih rudnikov Rio-Tinto. Tu so udeleženi največji angleški kapitalisti in bivši politiki, ki imajo velik vpliv na angleško zunanjo politiko. Toda, ko je Franco zasedel Rio Tinto in začel izvažati rude v Nemčijo, se ti Angleži in Anglija ni preveč razburjala. Zakaj ne? Predsednik družbe Rio Tinto je pred kratkim javil delničarjem:

»Mi smo decembra 1936 (pod generalom Francos) s 6000 de-

lavci proizvedli 30.000 ton rude več kot maja 1936 (pod vlado Ljudske fronte) z 8.500 delavci. Odkar je general Franco zavzel rudnik, delo ni prenehalo. V dobi prvih borb med uporniki in vlado je bilo nekaj prestopkov proti zakonu o delu, toda krivci in z njim vred tudi drugi so bili takoj postavljeni pred vojaško sodišče, obtoženi, obsojeni in postreljeni.«

Zato angleški magnati simpatizirajo s Francos in zato je angleška vlada tako neodločena.

Dr. I. Štempihar in »Del. politika«

Dr. Ivo Štempihar, odvetnik na Jesenicah, je bil svoje dni jugoslovanski nacionalist in zagovornik Živkovićeve diktature. Vse dohote diktature so mu pa odprle oči in ga privedle v tabor slovenskega ljudstva. On je aktivno na strani ljudske liste delal in nastopal pri volitvah proti JNS in proti JRZ, venomer odločno nastopa proti vsem krivicam, ki jih KID dela delavstvu, aktivno deluje v slovenskem ljudskem gibanju in za zvezo vseh demokratičnih sil v Sloveniji, on je prvi inteligent, ki je dal pobudo in organiziral odbor za pomoč jeseniškim odpuščenim delavcem.

Dr. Štempihar je bil na strani naših razrednih in ljudskih sovražnikov. Nihče, tudi on sam tega svojega dela ne bo branil. Toda on danes z delom kaže, da je na strani delovnega ljudstva in vsak bo vesel, če bo tako tudi naprej. »Delavska politika« pa je prinesla oster uvodnik, kjer obširno razkriva njegovo politično preteklost in dokazuje, da je dr. Štempihar — fašist.

Zakaj tako? Dr. Štempihar živi na Jesenicah, kjer se danes jemlje delavstvu pravica za pravico in proti demoralizaciji in fašizaciji delavstva. Vidi, da je delavstvo prej bilo organizirano enotno in krepko branilo svoje pravice. Toda neke iz centralne je prišel sklep: odbor strokovne organizacije je bil razrešen, najboljši organizatorji izključeni, organizacija je shirala. Danes je delavstvo razbito in neoporno. Nič čudnega, če je dr. Štempihar, ki je na strani tega delavstva, udaril po tisti centrali, ki je po njegovem mnenju kriva temu. Mi dr. Štempiharja pri tem razumemo, čeprav se nismo vedno strinjali z načinom njegove kritike.

Zato je dr. Štempihar postal zopet »fašist«. Ne gre nam samo za obrambo dr. Štempiharja, ampak za načelo. Med ljudmi, ki jih veže demokratiška orientacija in ki hočejo doseči skupno fronto demokracije (»Del. pol.« pravi da hoče), je možna in neizbežna kritika, ki je lahko tudi ostra. — Taka hoče vedno biti tudi naša kritika. To pa, kar se zadnje čase vrši med raznimi predstavniki demokratičnih skupin, pa ni kritika, ampak nesramno blatenje drug drugega, ki le razbija skupnost, ki jo ljudstvo tako želi. Tega mora biti konec.

Zakaj ravno z dr. Pucom

»Neodvisnost« poroča, da je skupina kmetsko-delavskega gibanja sklenila sporazum o sodelovanju s slovenskim delom radikalne stranke. Vsi pa vemo, da je predstavnik slovenskih radikalov dr. Puc.

Mi smo prijatelji kmetsko-delavskega gibanja in pozdravljamo njegovo stremenje po zbiranju demokratičnih sil v Sloveniji; tudi mi delamo na tem. Toda pri tem se moramo ozreti predvsem na ona gibanja, ki predstavljajo množice demokratičnega slovenskega ljudstva. Predvsem se torej moramo obrniti na množice SLS in JRZ, na njihove voditelje, ki so ostali zvesti ali se vrnili k demokraciji in slovenstvu, z njimi ustvariti tesne zveze in jih pridobiti za sodelovanje: za demokracijo in narodne pravice. Dalje bi se morali truditi, da se zopet doseže sporazum z dr. Lončarjem in Doboviškom, dalje s socialističnimi voditelji, da se sklene zveza s

krščanskimi socialisti. Da sodelovanje s temi skupinami ne bo samo na papirju, temveč res skupen nastop v skupnih akcijah.

Politično preteklost dr. Puca, upravnega svetnika KID, pa mi vsi dobro poznamo. Bil je ves čas diktature JN-esarski ljubljanski župan, bil je zadnja rezerva srbskih hegemonistov, ki naj bi v Sloveniji reševal fašistično diktaturo in je kot Jeftičev ban komandiral krvave petomajske volitve. Po padu 6. januarke diktature je začel brenkati na slovenske in demokratične strune. Če je preorientacija dr. Puca iskrena, mu pot v tabor demokracije ne bo zaprta. Toda on pride poslednji v poštev. — Kajti kmetsko-delavsko gibanje se danes s to zvezo samo kompromitira pred onimi slovenskimi demokratičnimi, katoliškimi in delavskimi množicami in si onemogoči približanje k tem množicam.

ne vojne obiskali poslanika v Parizu, znanega katolika Ossorija v Gallarda. Poslanik je v svojem odgovoru izrazil vero v skorajšno zmago republikancev.

Celotni državni dolg Nemčije znaša 27 milijard mark; samo kratkoročni dolgi so v dobi od 1932 do 1937 poskočili od 1 milijarde na 10 milijard. Na povečanih davkih so v zadnjih štirih letih, odkar je Hitler na vladi, iztisnili iz delovnega ljudstva 10 milijard mark. Ves ta denar je seveda namenjen oboroževanju. »Slovenec«, ki silno joka nad dolgi Francije, o tem molči.

V Bertinskem zaporu Moabitu je zaprtih 36 protestantskih pastorej, ki so se zoperstavili proti vladnemu preganjanju cerkve.

Kmetsko-delavsko gibanje ne bo propadlo

Voditelji naroda se pogovore in odpovedo sodelovanju. Sledi odprto pismo, časopisna kampanja, in nazadnje osebni obračuni.

To je kakor nalašč za nasprotne demokracije. »Slovenec« je celo priobčil članek z naslovom »Razpad slovenske ljudske fronte«.

Kmetsko-delavsko gibanje ne bo propadlo radi teh preprirov, ker temelji na širokih množicah delovnega ljudstva.

Ono ni nastalo na inicijativno »voditeljev«, kakor pri meščanskih strankah, ampak je nastalo pri strojih v tovarnah, na »numerah«, v rudniku, na odrih zgradb, na polju, v vasi, v vsakodnevnih borbah za gol obstoj. Razmere so prisilile delovno ljudstvo stvarno gledati. Neki star, v borbi iz-

kušen sodrug, se je izjavil o teh preprirov: »Obnašajo se kakor stare babe.«

Kmet se zaveda, da vsi njegovi otroci ne bodo imeli posestva, da bodo morali v tovarne, rudnike in na stavbe, zaveda se, da on ni nič manj izkoriščen kakor delavec in da je delavstvo edini njegov zaveznik v borbi za demokracijo in proti fašizmu.

Tudi delavec si ne more predstavljati vedno težje borbe brez povezanosti vsega delovnega ljudstva, brez razlike nazora in stanu.

Kmetsko-delavsko gibanje ni družba kakšnih voditeljev, ampak združitev ljudi, ona je že davno dozorela, ona je nujna posledica sedanjih razmer.

Vsak dan nove borbe v tovarnah, obratih, rudnikih in pa na zgradbah, na poljih in vaseh nas vedno bolj vežejo in družijo.

Če se pripravijo »vrhovi«, to ne bo uničilo KDG. Kdor sklepa preko onih in razdira brez pristanka onih, za katere v večini gre, bo ostal brez njih. Delovno ljudstvo ne more slediti volji poedinih »voditeljev«, ono gleda sedanjo situacijo z druge strani, ker občuti današnje razmere na lastni koži. Prisiljeno je hoditi ono pot, ki mu jo narekuje življenje samo, pot skupne borbe za boljše bodočnost. Če hočejo »voditelji« to pot, potem gremo skupaj; ako mislijo kaj drugega, bomo šli brez njih.

G. R., stavbinec, Ljubljana.

Ljubljana za nov kolodvor

Ljubljanski kolodvor je že star 90 let in že dolgo ne odgovarja prometnim potrebam. Že 7 let dela občinski svet za preureditev postaje. Narejeni so načrti in vse kar je treba, manjka samo to, kar je treba dobiti iz Beograda — denar.

Zakaj naj bi imela Ljubljana nov kolodvor, saj se še stari ni podrl?

Poglejmo številke (uradne). Ljubljana ima približno toliko osebnega prometa kot Beograd in malo manj kot Zagreb. V ljubljanski železniški direkciji pride na 1 kilometer 4krat več potnikov kot v beograjski in 2krat več kot v zagrebški.

Ali še druge številke: Dohodki železnice znašajo v dinarjih in na leto:

Na 1 km: Beograd 183.400, Zagreb 227.700, Ljubljana 355.000; na 1 železniškega službenca: Beograd 27.200, Zagreb 31.000, Ljubljana 41.000.

Prevozi železnice na leto in na 1 km potnikov: Beograd 2915, Zagreb 4290, Ljubljana 8826;

blaga v tonah: Beograd 1278, Zagreb 2065, Ljubljana 3640.

V Jugoslaviji je bilo od 1. 1918 zgrajenih 1484 km prog. Od tega: v beograjski železniški direkciji 1043 km, 70 %;

v zagrebški železniški direkciji: 233 km, 15,7 %;

v ljubljanski železniški direkciji: 60 km, 4,3 %.

Te številke nam povedo, da je železniško omrežje in osebje v Sloveniji najbolj obremenjeno, da prinaša največ dohodkov in da se je zanj najmanj skrbelo. Človek bi mislil, da je po vsem tem potrebno in pravično, da dobi center tega omrežja, Ljubljana, nov moderen kolodvor.

Zgodilo pa se je kot po navadi in je bilo odobreno: za beograjsko železniško križišče 400—500 milijonov;

za sarajevski kolodvor 200 milijonov;

za skopljski kolodvor 200 milijonov;

za zemunski most v Beogradu 280 milijonov;

za pančevski most v Beogradu 485 milijonov;

za pristanišče v Beogradu 110 milijonov;

za ljubljanski kolodvor 8 milijonov in bomo s temi 8 milijončki razširili kolodvorsko restavracijo.

Sedaj je bil osnovan odbor, ki naj vodi propagando za nov kolodvor. Delavske organizacije bi ne smele ostati pasivne. Nov kolodvor bi omogočil razvoj prometa, olajšal bi delo železničarskim uslužbencem in dal bi delavstvu novega zaslužka. Zato bi se delavske organizacije morale priključiti in podpreti propagandno akcijo, posebno pa Stokovna komisija.

Ljotičeve obljube in dejanja

Ljotičevci postajajo zadnji čas pri nas vedno bolj aktivni. — V raznih krajih, tudi v Ljubljani, so skušali prirediti pretekli mesec shode, ki so jim pa bili prepovedani. Poplava letakov je valila na nje in obljubljala pristajanje »Zbora« in vsemu slovenskemu plemenu raj na zemlji pod vodstvom novega vodje — »Führerja« Ljotiča. Človek si na podlagi lepih besed v letakih in valilih sicer ne more dobro predstavljati, kako bo vse to prišlo, zato bomo skušali izluščiti jedro programa. Bivši Živkovičev minister, ki se ni mogel več strinjati s »preveč demokratično ureditvijo države, je odšel v opozicijo in osnoval organizacijo »Zbor«. Stoji na načelu unitarizma in centralizma, rešitev socialnega vprašanja naj prinese stanovska ureditev države; občepriavičnost in plemenitost vodje

pa bo nadomestila »trhli in preživeli« parlamentarizem. Korupcije ne bo. Vlada bo obči red in mir.

In dejanja? Doslej smo imeli priliko slišati samo o denarnih podporah iz blagajn nemškega propagandnega ministra (afera Diamantštein, Tehnična unija), o pošiljanju Ljotičevih delegatov na kongres narodno-socialistične stranke v Nemčijo. V Jugoslaviji pa o snovanju »nacional. fronte« z Živkovičem, Jeftičem, Hodžero — najizrazitejšimi reakcionarnimi, fašističnimi silami. — Ljotič predstavlja za nas torej »rasno« čistega fašista, tako po besedah kot dejanjih, ki ugaja pot Hitlerjanskim agentom v Jugoslavijo. Zaradi tega bi oblast že zdavnaj morala stopiti Ljotiču na prste. Ker pa tega ni storila, se mora delavstvo boriti in onemogočiti farbanje množice.

Kaj nas briga politika

Tako čujemo še danes govoriti marsikaterega delavca in celo voditelja, ki se šteje zavednega. Neenotnost delavstva vso povojno dobo in dolga leta fašističnih in reakcionarnih režimov, ki so ovirali vsako politično delovanje delavstva, so vzrok, da je politična zavest in aktivnost slovenskega delavstva tako nizka. Pod diktaturo so bile prepovedane še obstoječe delavske stranke. En del zavednega delavstva je skušal venomer obnavljati politično organizacijo v borbi proti diktaturi, toda fašistična reakcija mu je preprečevala razširiti delo v delavske mase. Drugi del je bil sicer politično bolj pasiven in poskušal obnoviti stranko, kar je ostalo pod diktaturo brez uspeha. Zato danes široke delavske mase še niso politično aktivne, zato pri mnogih delavcih vlada mišljenje, da zadostuje delavcu strokovno in kulturno delovanje.

To pa je popolnoma zgrešeno. Proletariat se bori za socializem, brez delavske politične oblasti in socializma, delavstvo tudi nikoli ne bo samo vladalo, če se že danes v kapitalistični državi ne bo borilo za vsak najmanjši drobec oblasti. Gre tudi za današnji gospodarski in kulturni položaj delavstva. Vsakemu delavcu je jasno, da ni vseeno, ali živi pod fašistično diktaturo ali v demokraciji.

Vsakdo vidi, da je v Franciji delavstvu lahko kulturno delati, boriti se za strokovne in gospodarske zahteve, ker je proletarijat tam politično aktiven, kar je ustvaril Ljudsko fronto in je Ljudska fronta na vladi. V Nemčiji pa je delavec danes suženj. In pri nas pa imamo današnjo uredbo o minimalnih mezdah. Po vojni, ko je delavstvo bilo politično aktivno in zato močno, smo pa

dobili socialne delavske zakone. Delavstvu tudi ni vseeno, ali vlada vodi zunanjo politiko, ki pripravlja vojno, ali pa dela za mir.

Recimo, današnji parlament, ki podpira vlado, je bil ves izvoljen na Jeftičevi listi 5. maja. Toda delavec se mora zavedati, da je to meščanska politika,

ki nima nič skupnega z delavsko in resnično demokrat. politično borbo.

Delavstvo je torej živo zainteresirano na političnem življenju. Zasledovati mora politične dogodke, politično se izobraževati, podpirati mora vsako demokratično gibanje aktivno in vztrajno posegati v politični razvoj. V ta namen pa mora zbrati vse svoje sile in ustvariti svojo enotno politično organizacijo, delavsko politično stranko.

NAROČNIKOM

»Delavski list« se vzdržuje iz Vaše naročnine in iz prispevkov, ki jih dajete za tiskovni sklad. Ker nima nobenih fondov, bo moral prenehati izhajati, če ne boste plačevali naročnine in nabirali za tiskovni sklad. V tej številki smo poslali položnice in Vas prosimo, da naročnino plačate, oni pa, ki imajo naročnino plačano, pa naj oprostijo in položnico shranijo.

»Delavski list« pa mora ostati in postati tednik!

TISKOVNI SKLAD

Sodrug Kalan Lovrenc iz Haje v Franciji nam je poslal 10 Frankov za tiskovni sklad. — K. A. je nabral 10 din za tiskovni sklad. Sodrug! nabirajte za tiskovni sklad.

Uprava!

Drobne vesti

V zadnjih velikih zračnih bitkah nad Guadarramo je padel avijatičar Djuradj Petrović iz Jugoslavije, ki je v prejšnjih borbah uničil 16 uporniških letal.

Ob priliki otvoritve kanala Volga — Moskva je bilo amnestiranih 55.000 jetnikov, ki so se prostovoljno javili za delo pri gradnji kanala. Komisarjat za notranje zadeve je dobil nalogo, da vsem odpuščenim jetnikom preskrbi mesta v sovjetskih obratih.

Obisk pri španskem poslaniku v Parizu. Ob obletnici španske državljanske vojne so predstavniki radikalov, socialistov, komunistov, sindikatov in zveze vojakov iz svetov-

Naše gibanje

Strokovno gibanje

Po velikem stavkovnem gibanju v Sloveniji in po dogodkih, ki so se izvršili v raznih Savezih in v Strokovni komisiji preživlja strokovno gibanje nekako notranjo krizo. V splošnem se opaža, da je delavstvo nad tem zelo ogorčeno, toda obenem dezorientirano in zbegano ter celo apatično za vse. Zato so lahko dogodki, ki so za delavstvo zelo važni in celo življenjskega pomena šli mimo nas mirno, brez vsakega pretresljaja. Delavstvo namreč o vseh teh dogodkih ni bilo dobro obveščeno, da bi vse to pravilno ocenilo.

Najvažnejši tak dogodek je zakon o minimalnih mezdah. G. ban je izdal na podlagi tega zakona naredbo za izvajanje tega zakona in določil minimalne mezde za dravsko banovino. Vršila se je velika polemika po časopisih, o dobrotah tega zakona, celo sodrugi na odgovornih mestih so hvalili ta zakon in pričakovali, da bo g. ban določil najvišje mezde, katere zakon predvideva. Vršile so se konference med zastopniki organizacij in zastopniki industrije, da se doseže sporazum glede minimalnih mezd.

»Delavec« št. 5, 15. maja, je odgovoril na kritiko brošure »Kaj mora delavec vedeti«, sledeče:

»Zaenkrat pri nas še niso določene minimalne mezde. Pač pa je izdalo ministrstvo banskim upravam navodilo, da se naj določijo kot minimalne mezde provizorično najnižje postavke, ki jih uredba dopušča. Proti temu navodilu protestiramo najodločneje. Proti takim minimalnim mezdam bi se dvignilo slovensko delavstvo kot en mož, one bi bile izdane v njegovo škodo. Če se kaj takega zgodi, bo Strokovna komisija na čelu protestne akcije, ki mora biti v tem primeru živa in ostra.« (Tresla se je gora, rodila se je miš.)

Nadalje piše: »Mi nismo soglašali z Leskoškom,

članstva od 64.80 Din — 518.50 Din mesečno. Čakalna doba znaša do 70. leta. Kako bo delavec s tem živel si ne moremo predstavljati. Tudi pri izdelavi zakona o starostnem zavarovanju delavstvo ni sodelovalo.

Celo naše strokovno gibanje je zašlo v precejšnje mrtvilo. Organizacije slabijo, delavstvo še vedno beži iz strokovnih organizacij. Število članstva je razen pri tekstilcih in stavbincih znatno padlo. Tako močna organizacija, kot je bila kovinarska na Jesenicah je danes popolnoma uničena itd.

Strokovna komisija kot najvišji forum bi morala delavstvo pravilno in objektivno informirati in delavstvu predložiti koristi in škodo vsega tega, kar se za njega dela. Organizirati bi morala boj proti uredbi, ne pa jo na sestankih in v tisku hvalliti.

Zborovanje stavbenega delavstva v Ljubljani za enotno strokovno organizacijo

V nedeljo, dne 9. avgusta se je vršilo zborovanje stavbinskega delavstva v Ljubljani. Predsedoval je predsednik podružnice s. Berdajs. Sod. Ganzitti je poročal o delovanju podružnice, o volitvah obratnih zaupnikov in o razmerah na stavbah. Sodr. Trater je poročal o poneverbah tajnika Šerca v Mariboru, naglasil je, da organizacija ne bo nikdar ničesar skrivala pred članstvom, da bo vsakega, ki bo naredil kako nekorektnost v organizaciji, javno ožigosala. — Delavstvo je to stališče odobrilo in zahtevalo, da se mora vedno vse poročati.

O položaju delavstva Slovenije je poročal soodr. Leskošek. Kolektivne pogodbe se v po večini podjetij ne izvajajo, socialna zakonodaja se ne vpoštevata, draginja raste.

Z življenjskimi potrebščinami se vrše spekulacije. Industrija uživa veliko carinsko zaščito. — Podjetniki in spekulanti zaslužijo ogromne vsote.

Določena je bila minimalna mezda, ki ne odgovarja fiziološkemu minimumu. Predložena je bila sledeča resolucija, ki je bila soglasno sprejeta:

Resolucija.

Gradbeno delavstvo Ljubljane in bližnje okolice je na svojem članskem zborovanju dne 8. avgusta t. l. v Delavski zbornici po zaslišanju referata o dejanskem stanju v delavskem zavarovanju in raznih delavskih ustanovah in o delavskem položaju sprejelo sledečo resolucijo:

1. Razpišejo naj se volitve v samoupravne organe delavskega zavarovanja.

2. Zasigura naj se avtonomija Delavskih zbornic in naj se razpišejo volitve v to ustanovo.

3. Izda naj se zakon za splošno zavarovanje delavcev in nameščencev zoper brezposelnost.

4. Ustanova delavskih zaupnikov naj se postavi odločno na zakonsko bazo. Zaupnikom, ki so izvoljeni po svobodni volji delavcev in nameščencev, naj se nudi popolna zakonska zaščita.

5. Pri javnih delih države, banovine in občin naj se delavstvu zasigura mezda, ki bo istemu omogočala kritje eksistenčnih in kulturnih potreb.

6. Revizija uredbe o min. mezdah, sklep. kol. pogodb, poravnavi in razsodni, ki ovira svobodo sindikalne akcije.

7. Revizija zakona o starostnem zavarovanju. Karenčna doba po zakonu o starostnem zavarovanju delavcev in nameščencev naj se zniža od 70 na 60 let starosti.

Položaj delavstva in stanje strokovnega pokreta Slovenije morata razgibati tudi Strokovno komisijo. Ona mora podvzeti korake za izboljšanje delavskega položaja, predvsem za revizijo zakona o starostnem zavarovanju, zakona o minimalnih mezdah, dalje akcija za zvišanje mezd v skladu z naraščajočo draginjo itd. Obenem pa mora Strokovna komisija ukreniti, da se poravnajo spori v Strokovnem gibanju, da se vsi sodrugi, ki so bili vrženi iz strokovnih organizacij vrnejo v te organizacije. Z lojalnim sporazumom med vsemi prizadetimi naj se rešijo vsa sporna vprašanja in sporazumno izvolijo novi odbori, ter oživijo oslabele in razpadajoče organizacije.

Le tako bo Strokovna komisija in vse naše organizacije sposobne, postaviti se v bran vsem napadom kapitala in reakcije.

L. Fr.

1. Da S. K. preneha s to, za vse delavstvo škodljivo borbo in pošiljanjem okrožnic, ki povzročajo razdor med samim članstvom ter odbijajo neorganizirano delavstvo od strokovnega gibanja in vobče škodujejo ugledu URSS-ovih organizacij.

2. Da S. K. popravi, kar je zamenjala glede minimalnih mezd in starostnega zavarovanja, ter da v tem oziru spravi svoje stališče v sklad z URSSJ-ovim.

3. Da S. K. spremeni svoj sklep glede tekstilnega delavstva.

4. Da S. K. vpliva pri Savezih,

iz katerih so bili funkcionarji in člani izključeni, da se jih sprejme nazaj.

5. Da S. K. izpremeni svoje stališče napram Del. Listu in da ga tolerira, kakor tolerira razne meščanske liste.

6. Da S. K. prične s pozitivnim delom na terenu, t. j. v pravcu organiziranja čim širših plasti delavstva ter strokovne izobrazbe delavskih odn. organizacijskih funkcionarjev, kakor tudi vsega članstva.

V Ljubljani, 8. avgusta 1937.

Zborovanje ljublj. podružnice SDSZ

Splošna del. strok. zveza je sklicala 8. t. m. zborovanje, na katerem bi se moral izvoliti delegat podružnice za kongres, ki se vrši 5. in 6. septembra t. l. — Predsednik s. Snaj Stefan je poročal o stanju v organizaciji, da je vladalo mrtvilo, ker podružnica ni mogla vršiti pravega delovanja. Nato je govoril centralni tajnik. Očital je nekaterim odbornikom razbijaštvo, napadel je to, da so tekstilci ustanovili svojo organizacijo. Kritiziral je tudi odbor, ki ni hotel sprejeti ss. Svetka in Vrhovca, ki jih je odboru podružnice predlagala centrala. Nato je hotel govoriti s. Koman, pa je s. Jakomin protestiral, češ, da nima pravice govoriti na sestanku podružnice.

TRBOVLJE

Za 29. julij je ZRJ. sklicala sestanek, kjer so se objavili in pojasnili sklepi konference, ki je bila 24. julija.

Ti sklepi so bili: 1. draginji primerno naj se zvišajo prejemki; 2. definitivno naj se popravi akordne postavke po § 6 kolektivne pogodbe; 3. sporazumno naj se izdelajo potrebna tolmačenja nejasnih določb kot pogodbe. Zahteva naj se tudi rešitev perečih lokalnih vprašanj, n. pr. zidanje stanovanjskih hiš, kopalnic, ureditev razsvetljave i. t. d. Poročal je s. Pliberšek. — Nato je govoril s. Arh, centralni tajnik ZRJ, ki je med drugim izjavil: »Svoje zahteve pa bo delavstvo doseglo, ko bo zadosti jako in enotno. V Trbovljah je v ZRJ. organiziranih 580, organizirati se jih pa mora še ostalih 2000. Zakaj ostali čakajo?« Rudarji lahko na to odgovorimo: »Enotnost je res najnujnejša potreba vsega delavstva. Mislimo, da poštenost in iskrenost voditeljev, njihovo resno hotenje po enotnosti in aktivnost strokovne organizacije lahko največ pripomore k delavski enotnosti. Prav tako pa je dejstvo, da se po strokovnih organizacijah tipljejo obisti našim najbolj borbenim in aktivnim delavcem, ki bi radi postali člani organizacije, pa jih vrhovni forum odklanja; to je največja ovira za našo enotnost. Upamo, da s. Arh uvideva, da razbitost res nikamor ne vodi, temveč, da tako razume popolno enotnost. Nadalje je bilo delavstvo informirano o manipulacijah bivšega podpredsednika Brat. skladnice, Hrušovarja. Iz raznih blagajn (Brat. sklad., drobnji fond itd.) je poneveril 26 tisoč dinarjev. Omeniti moram, da ni točno, da je temu kriv zbor II. skupine, ker je podpredsednika bratovske skladnice postavljala strokovna organizacija. Gotovo je, da so takih, silno škodljivih dejanj krive nezdružene razmere v delavskih organizacijah, ker pri klikarstvu se razširja korupcija in so sokrivi oni, ki te razmere vzdržujejo. Opozorjam na to, da se je delavec, ki so zahtevali red in pravilno delovanje v organizaciji, zmerjalo s steničarji in rovarji. Mi še danes vztrajamo, da je treba onemogočiti take zlorabe in predlagamo: 1. funkcije v organizacijah naj se razdele pravilno in po sposobnosti; 2. funkcijo-

čepav je predsednik centrale SDSZ. Šele ko je večina zahtevala, je dobil besedo in je odgovoril s. Jakominu. Pri volitvah za delegata je predlagal odbor s. Kumarja Andreja. Sestanek ga je z večino glasov izvolil za delegata na kongres. Tedaj je s. Jakomin protestiral in pokazal neke podpise, ki jih je pobiral proti s. Kumarju in za s. Svetka. Toda to nič ne spremeni, ker delegata izvoli članski sestanek in bi s. Jakomin tja moral povabiti tiste sodrugi, ki so tisti list podpisali. Nekateri, ki so bili na sestanku in tudi podpisali, so izjavili, da sploh niso vedeli za kaj je šlo na tem listu. Torej je polnomočje dobil za kongres s. Kumar. Kožarec.

narji raznih ustanov se morajo najstrožje podrediti svoji organizaciji; 3. uvesti je treba najstrožjo kontrolo nad funkcijami.

Ni prav, da se taki slučaj izkoriščajo v osebno gonjo in obračunavanje. Toda vsem se morajo odpreti oči, da je v naših organizacijah nekaj gnilega, kar je treba popraviti.

Rudar.

Nevmešavanje. Nikakor ne morem razumeti, kaj pomeni beseda »nevmešavanje«.

— Pa to je jasno kot beli dan. To je, na primer, kakor če bi jaz hotel zaklati jagnje, ti bi se pa vstran obrnil, ker ne moreš gledati nedolžno prelite krvi.

HRASTNIK

Znižanje akorda!

Ker je sedaj konjunktura, se je sprejelo pri rudniku v teku 14 dni nad 50 delavcev, seveda samo mlade, na tkzv. »Herrenschicht 23 Din«. Te ljudi se je po večini namestilo po zasipnem kopu, kjer delajo na akordu. — Akordne postavke so bile dosedaj tam Din 3.20 za napolnjen voziček. Čim so prišli ti mladi delavci, so jim akordne postavke znižali na 2.50 Din, torej za celih 0.70 Din. Obratni zaupniki so izvršili intervencijo in na pobudo delavcev zahtevali glede tega pojasnitev od obratovodje. Odgovor je bil, da je tu popolnoma drug delovni kraj z znatnimi olajšavami. Kar pa ne drži.

Delavci sami vemo, da podjetje noče, da bi delavec zaslužil vsaj 10 Din nad Herrenschicht. Obratovodja je še nagrajil zaupnike, da oni ščuvajo delavce, naj ne delajo za take akorde. Podjetje je lahko znižalo akordne postavke na ta način, ker za zunanji obrat niso akordne postavke uvedene v nobeno pogodbeno tabelo in zjamčene s kolektivno pogodbo. To nam naj bo vsem v svarilo, da pri novem sestavljanju kolektivne pogodbe in tabele ne sme manjkati tudi teh akordnih postavk za zunanje obrate.

30-LETNICA PODRUŽNICE

ZRJ V HRASTNIKU

V nedeljo, dne 15. avgusta t. l. proslavlja ZRJ. podružnica v Hrastniku svojo 30 letnico.

Precej lepa doba razrednih borb za izboljšanje delavskega

Širite »Delavski list«!

Ako bi predpostavljali v naprej najslabšo voljo in bi šli s takšnimi trditvami na shode, bi si odvzeli vsako možnost resnega zastopanja delavskih koristi pred oblastjo, ki postaja s to uredbo činitelj v mezdni borbi. Kdo pa bo hotel še govoriti s predstavniki organizacije, katerim se bo že na čelu bralo, da jim je samo za prazno demagogijo in ne za samo stvar. Zato ob tem trenutku in takrat, ko je Leskošek hotel, nismo hoteli po Leskoškovo demonstrirati proti uredbi.

Uredba o minimalnih mezdah je bila izdana brez sodelovanja delavstva, zato tudi delavstvo ne bo imelo nobene prave koristi od nje.

Neuspeh pri uredbi o minimalnih mezdah moramo v največji meri pripisati prav naši delavski neslogi. Namesto, da bi, ko se je prikazala na obzorju ta nevarnost, združili svoje vrste, začeli kampanjo proti načrtu uredbe in posebno proti prisilni arbitraži, ter začeli s široko delavsko akcijo za boljšo uredbo, se je v naših vrstah začel razkol in izključevanje, ki je omogočilo izvedbo uredbe.

Luč sveta je zagledal tudi zakon o starostnem zavarovanju. Izvajati se bo začel 1. septembra t. l. Za to zavarovanje bodo morali delavci plačati 9% od svojega zaslužka. Renta bo znašala pod 10 let članstva od 33.50 Din — 345 Din na mesec, nad 10 let

položaja. Uspehi so bili, še več bi jih bilo, če bi bilo delavstvo enotno in do zadnjega organizirano v tej organizaciji. Danes jih je 300 organiziranih, toda še ni dolgo, kar jih je bilo 18.

Nikoli več se ne sme kaj takega zgoditi, temveč, da še vsi oni, kateri niso v organizaciji, pridejo vanjo in povečajo fronto razrednih borcev. In čim večja bo ta enotna fronta, tem prej bodo zaželeni uspehi in le na ta način homo dosegli življenje slično, kakor ga imajo v Franciji. Egoizem — demagogija pa naj gre od nas proč, k nam naj se naseli iskrenost — resnost in spoštovanje.

Pozivamo sodruge in sodružice iz drugih krajev, da posetijo proslavo 30 letnice obstoja podružnice in da skupno manifestiramo delavsko enotnost, — za bratstvo — enakost — svobodo in mir.

Družnost.
...oaj.

PESJE PRI VELENJU

Zelo nas veseli, da pride tudi »Delavski list« v našo vasico, ki pa prav za prav ni vasica. Saj imamo rudarsko bolnico, 1 veliko in 2 majhni lesni podjetji, 3 trgovine, 3 gostilne itd. V bližini imamo rudnik in elektrarno. Torej tudi precej prebivalcev, večinoma delavstva.

Gotovim ljudem pa je trn v peti, če ima delavstvo svojo kulturno organizacijo. Radi bi zaprli delavstvu pot k izobrazbi. Posebno pa nekaterim gospodom ni všeč, da obstojata v naši vasi dve društvi in sicer: delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« in delavsko pevsko društvo »Zarja«. Dobrih pevcev ima pevsko društvo že precej, tako v moškem in mešanem zboru. Da je to res, sta oba zbora pokazala na mogočem delavskem festivalu v Zabukovci, posebno pa na domači prireditvi, ko je »Vzajemnost« priredila 25. julija pevsko glasbeni koncert.

Ob pol 14. smo na postaji sprejeli sodruge in sodružice iz Zabukovce, Liboj in Šoštanja ter jim je zbor »Vzajemnosti« zapel »Delavski pozdrav«. Ob pol 16 je bil koncert. — Najprej so vsi moški zbori zapeli »Delavski pozdrav«. Nato sta pela moški in mešani zbor naše »Vzajemnosti«. Čeprav sta še mlada, sta pokazala dobro znanje, za kar gre zasluga predvsem pevovodji s. Ulrihu Jankotu. Nato je »Cankar« iz Šoštanja zapel tri pesmi, med njimi eno najtežjih »Dani se«. Pod vodstvom g. Vrežeta so se dobro odrezali. Najboljša točka koncerta sta bila moški in mešani zbor »Vzajemnosti« iz Zabukovce. Posebno za »Potrkan ples« so želi viharo priznanje publike. Moški zbor iz Liboj je nato prav dobro zapel tri pesmi. Rudarska godba je zaigrala nekaj komadov, nato je bila veselica. — Zasluga za prav dobro uspeli koncert gre predvsem odboru »Vzajemnosti«, pa tudi sodrugu Pevcu, ki je tako dobro uredil koncertni prostor.

Vsevid.

VELIKO ZBOROVANJE TIVARJEVIH DELAVCEV V VARAŽDINU

V nedeljo 1. t. m. je bilo veliko zborovanje delavcev, kjer so obravnavali vprašanje kolektivne pogodbe, katero je podjetje odpovedalo, ker po mnenju podjetja ne odgovarja več tehničnemu napredku, ki ga hoče tovarna izvesti. Tovarna hoče, da delavstvo, ki dela na enem ali treh strojih, v bodoče dela na treh, štirih in več strojih. To ne pomeni več tehnični napredek, to je izkoriščanje delovne moči do skrajnosti. Na ta način bi delavstvo povisalo produkcijo za 30—50%, plače se pa ne bodo v tem pro-

centu zvišale, temveč znižale akordne postavke. Na drugi strani pa bo ostala ena tretjina delavcev brezposelna.

GIBANJE TEKSTILNIH DELAVCEV V LESKOVCU

Tekstilno delavstvo v Leskovcu, kjer je velika tekstilna industrija, je silno slabo plačano: od 6, 8 pa do 16 dinarjev. Sedaj pa so se delavci organizirali v svoj Savez šivačko odevnih radnika in preko njega izročili zahteve in predloge za kolektivno pogodbo. Poskusili so celo proceduro po uredbi o minimalnih mezdah, kar pa so podjetniki spretno izigrali. Delavci so odločeni, vztrajati do zmage.

Glas našega izseljenca. Na objavljenem okrožnico Strokovne komisije proti »Delavskemu listu« se je oglasil s. I. I., rudar v srednji Franciji. V pismu pravi med drugim: »ko bi si ti sodrugi morali služiti svoj kruh v rudniku ali tovarni, bi drugače govorili... Pritožujejo se, da je s. Leskošek ustanovil svoj »Delavski list«. Saj to je res delavski list, kakor si ga delavci želimo...«

Drobne novice

Jože Križaj živi. Po vesteh pariških listov je slovenski avijatik Jože Križaj še živ in ga je valencijska vlada dobila z zamenjavo vojnih ujetnikov od generala Franca. Jože Križaj je pred leti ušel iz Italije z letalom v Jugoslavijo. Ko so fašisti napadli špansko ljudstvo, je bil on prvi slovenski letalec, ki je prihitel na pomoč madridski vladi. Lani novembra je po mnogih uspešnih in junaških poletih bilo njegovo letalo sestreljeno, on pa je prišel v Francovo ujetništvo. Do nedavna se je mislilo, da so ga ubili.

Politika monopolov in cene cimenta. Radi zaščite, ki jo država daje cementni industriji, se naš cement prodaja v inozemstvu po 1200—1500 din za vagon, v Beogradu pa 7000—7500 din za vagon. Posledice: manj se zida, več delavcev brezposelnih, slaba in draga stanovanja itd. — toda ogromni profiti cementne industrije.

Vodja angleških fašistov Mosley je bil ranjen pri nekih protifašističnih demonstracijah v Southamptonu.

V Švici je bila te dni odkrita dobro razpletena organizacija Gestapo, ki ji je načeloval švicarski oficir Fulda.

Teror v Meksiku. Predsednik republike Meksiko je dal konfiscirati vse zaloge premoga pri veletrgovcih ter prodati konzumentom, ker trgovci niso hoteli prodajati premoga po določenih cenah.

Hansov rojstni dan

Tu ni govora o kaki visoki osebi. To je iskrena izpoved matere, ki nam govori o svojih duševnih in vzgojnih težkočah.

Naš Hans je dovršil 8 let. Preje je bil rojstni dan našega otroka za nas prava svečanost. Sedaj je njegov rojstni dan za nas starše samo diplomatsko izmikanje, za otroka pa pravo bojno polje.

Bili smo pacifisti. To smo še danes. Toda tega ne smemo povedati.

Niti našemu malemu sinu ne. Ne da bi se tega zavedal, bi nas lahko mali s svojim govorjenjem že jutri onesrečil.

Hans je napisal na listek želje:

novi tank s protiletalskim topom, vojak, ki po možnosti francoski in nemški, oklopni avto s topovi.

Kaj naj storimo? ...

Hans je opazil moje omalovaževanje: »Velja, mama, ali ne? Ti mi boš vse to kupila, vse! Vojskoval se bom. Vojna je tako lepa. Tudi naš učitelj to pravi.«

Poslušam svojega malega in ne morem ničesar reči. Ničesar ne smem reči, in vendar? Kaj naj storim, ako bo Hans to v šoli pripovedoval? Posebno svojemu učitelju? Ne tega ne morem. Naše pacifistično mišljenje moramo zatajiti.

»Mama,« nadaljuje Hans, »naš učitelj je rekel, da je tisti, ki ne želi vojne izdajalec domovine, bojazljivec in ničvrednež. Take lopove je treba prezirati. Kaj ne mama, da smo mi čisti Ariji?«

Za rojstni dan je dobil Hans vojake. Verjetno bodo pacifisti onstran mej tretjega carstva majali z glavo in tega ne bodo razumeli.

Toda mi nismo mogli drugače napraviti. Kupili smo vojake. Grozno je opazovati z zavezani-

MIR! MIR!

V neki beograjski ženski reviji sem čitala te-le uvodne besede:

»Ako se žene ne bodo borile z največjo energijo proti zlu, ki je na obzorju, bodo odgovorne za prelitanje krvi svojih otrok. One bodo soodgovorne pri zločinu, katerega niso imele moč preprečiti.«

Tega se moramo me žene dobro zavedati!

Ni mi treba opisovati grozote svetovne vojne. Dovolj je še spomina, dovolj že opisov. Ni družine delovnega ljudstva, ki bi ne imela v sebi sledu svetovne vojne: ali padlega očeta, moža, sina, brata, begunstvo, povzročeno v vojni in kot posledica vojne.

Vsega tega zla ni treba in ga ne bo več, če nihče ne bo za vojno. —

Po vsem svetu gre veliko žensko gibanje za mir. Milijoni in milijoni žen, brez razlike političnega nazora sodelujejo pri tem velikem gibanju. Na fronto gre sicer res le mož, čeprav vemo, da v kaki bodoči vojni že ne bo več fronte in da bo zaledje ravnotako trpelo kot fronta. V ženini moči je, da prepreči novo krvoprelitanje svojih mož in sinov. Polovico človeštva tvorijo žene in kadar se vsaka mati zave, da je mir največja dobrota in edini predpogoj za napredek človeštva, takrat bo smatrala za svojo sveto dolžnost, da vzgoji svoje otroke v duhu za mir in da prikaže vse svetovne dogodke iz mirosljubnega stališča. Ženina naloga je, da povsod, kjerkoli živi in dela, bodisi v družini, v tovarni, v obratu, v društvi, na izletih, med tovarišicami in prijateljicami, govori in dela za mir, da se priključuje zahtevam za mir.

Žene vsega sveta se zbirajo na svetovnih mirovnih konferencah z zahtevami:

Nočemo več vojne, hočemo mir!

In temu klicu se pridružujemo tudi mi!

ZK.

VSEM ŽENAM IN MATERAM!

Ob obletnici meščanske vojne v Španiji je objavila s. Dolores Ibarruri-La Pasionaria sledeč manifest:

Materam Nemčije in Italije! — Svetujte svojim sinovom, naj se ne prihajajo boriti v Španijo. — Povejte jim, da španski delavci, da moški in žene Španije ne gojijo napram njim ne sovraštva ne maščevanja, ker se Španija bori za svobodo vseh narodov!

Katoliške, protestantske matere, matere vseh načel in nazorov, vseh ras in ver! Mislite na

Žene

bolečine španskih mater, pomagajte nam, ve lahko vse storite na pripraven način. Nimamo zatočišča za naše otroke in za naše žene, ker so jih zrušili fašistični aeroplani in vojna.

Borite se, da bodo iz naše domovine odpoklicane tuje čete, ki uničujejo naše vasi in pokrajine, ki morijo naše otroke, ki posiljujejo naša dekleta in onečajo naše žene!

Pomagajte nam, žene in matere vsega sveta!

Mednarodni dan enotnosti mladine v borbi za mir

Lani septembra je bil v Ženevi prvi svetovni mladinski kongres, na katerem je 750 delegatov iz 36 dežel (tudi iz Jugoslavije) manifestiralo svojo odločno in iskreno željo, da ohranijo in okrepijo enotnost mladine v borbi za svetovni mir. Krvavo klanje, nasilje in uničevanje ne more in ne sme biti odgovor na naše želje po svobodi, kruhu, napredku, razvedrilu in veselju, ki so naše pravice.

Eno leto je preteklo, leto sistematičnega dela za enotnost mladine vsega sveta v borbi za mir. 15. avgusta se bodo v Parizu zopet sestali pod pokroviteljstvom francoskih borcev za mir zastopniki mladine vsega sveta, da pregledajo svoje dosedanje delo in še trdneje strnejo svoje vrste. Prišla bo tudi delegacija španske mladine, ki se danes tako hrabro bori za mir in svobodo svojega in vseh narodov sveta.

Ne politične, ne verske, ne narodne, niti rasne razlike ne morejo razcepiti enotnih vrst mladine.

Ohranitev miru je prva zahteva tudi nas, slovenske mladine. Vojna bi za nas poleg trpljenja pomenila tudi uničenje našega naroda. Doslej so našo enotnost rušili strankarski in osebni interesi, še danes nas hočejo umetno ločiti radi politike, ver in socialnih razlik. To je tudi krivo, da delo za mir pri nas ni rodilo še takih uspehov kot bi moralo.

Čas pa zahteva tudi od nas enoten nastop vseh naših sil za ohranitev in obrambo miru.

DOPIŠNIKOM!

Mnoge dopise smo morali radi pomanjkanja prostora skrajšati, nekaterih pa prav zato nismo mogli objaviti. Dopisniki naj nam oprostijo in še naprej dopisujejo. Dopisujte iz vseh krajev. Pišite kratko in jedrnat!

Uredništvo.

Delavstvo in obrtništvo

Obrtniki so naravni zavezniki delavstva proti velekapitalu, ki oboje, delavstvo in obrtništvo, zatira. Zato mora delavski tisk posvečati obrtnikom in njihovim vprašanjem potrebno pozornost. »Delavska politika« je iz Trbovelj priobčila dopis, s katerim se bo v njegovi težnji, prikazati skupne interese delavstva in obrtništva, vse delavstvo strinjalo. Le očitki na trboveljsko obrtništvo so malo prehudili! Naši obrtniki so pokazali, da so takrat, ko se je delavstvo enotno borilo proti TPD, vedno na naši strani. To je najboljša pokazala gladovna stavka 1. 1934., ko so naši obrtniki stali ob strani delavstva in ga tudi gmotno podprli in se tedaj pod diktaturo niso ustrašili posledic, ki bi jih lahko doletele.

Glavno vprašanje pri tem pa je vprašanje enotnosti delavstva. Če bo delavstvo enotno in ne bo razbito na deset taborov in če bo ta enotnost enotnost v borbi, ne pa na jeziku in za pisalno mizo, tedaj bodo tudi obrtniki na naši strani.

Še nekaj o obrtnikih in delavskem tisku. Res je, da so najtežji udarec za obrtništvo razne velike kapitalistične konfekcije Tivar, Baťa, Soko itd. Delavci sicer nismo zato, da se taka velika podjetja prepovedo. Kajti ona pomenijo razvoj tehnike in napredek, čeprav je to kapitalističen napredek. Toda ta velepodjetja danes konkurirajo obrtnikom na račun carinske zaštite, nizkih delavskih mezd in velike intenzivnosti dela, na račun izredno nizkih davkov, torej s politiko, ki uničuje malo obrt. Naj ostanejo velika podjetja, toda naj plačujejo delavcem res dostojne mezde, naj se ta podjetja primerno obdavčijo, obrtnikom naj se zmanjšajo davki in znižajo dolгови ter dajo krediti za izboljšanje obratov. Potem bo obrtnik lažje prenašal konkurenco velepodjetij in tudi delavec pri tem ne bo trpel. Torej je skupna borba delavcev in obrtnikov proti velikim kapitalističnim podjetjem potrebna in nujna.

Zato je pa malo čudno za obrtnika, ki je čital omenjeni članek v »Del. politiki« in pritožbo, da obrtniki ne podpirajo delavskega tiska, ko vidi na zadnji strani reklamo za produkte velekapitalističnih podjetij. Kako more krojač, ki komaj životari, podpirati list, ki dela reklamo za »Tivar«, ki je lani izkazal profita 534 milijonov dinarjev?

Delavec, Trbovlje.

Čez nekoliko časa sem zopet prišla v njegovo sobo. Skoro vsi francoski vojaki ležijo na tleh, brez glave.

»Hans,« sem vprašala, »kaj pa delaš? Vse lepe nove vojake si uničil.«

Žareč od zadovoljstva mi je odgovoril mali feldmaršal:

»Mama, Nemci so zmagali. Oni, ki ležijo so vsi Francozi...« in s prezirljivim pogledom premeri kup padlih vojakov na tleh.

»Toda Hans, kaj Francozi niso ljudje?«

Moj mali me gleda brez razumevanja. »Mama, oni so vendar naši večni sovražniki.« In naprej, kakor da bi mi zameril: »Kaj ti niti tega ne veš? Kaj ti ne razumeš nič politike? ampak (globok vzdih se izvije malemu iz prsi in konča) ti si vendar samo ženska!«

Tesno mi je bilo, ko sem poslušala te besede.

(»Žena danes«)